

OBRAZLOŽENJE

POVODOM PREDSTAVLJANJA NERETVANSKE DEKLARACIJE ZA MIR I RAVNOPRAVNOST

Glas razboritih ljudi važan je u svakom vremenu. Izabrati put intelektualne istrajnosti i hrabrosti, moralne dosljednosti i čovječnosti naspram pojava i izazova u aktuelnom društvenom životu čin je odgovornosti i put kojim najodgovorniji i najpozvaniji ljudi trebaju ići. Šutnja i uzmicanje, kao i svikavanje i prihvatanje stava da se Bošnjaci u Mostaru i Hercegovini trebaju pomiriti s dostignutom pozicijom političke moći, prava i utjecaja, predstavljaju krizu svijesti, gubitak časti i dostojanstva i predaju pred agresivnom osvajačkom politikom. Ljudi koji drže do sebe, svog nacionalnog ponosa i statusa ne mogu se pomiriti s tim da na ovim prostorima budu neravnopravni, gdje je u svakoj prilici pozicija bošnjaštva u podređenoj ulozi.

Mostar nije običan grad, a Hercegovina je veliki prostor, koji je kroz historiju ove zemlje imao mjesto u procesima od državotvorne važnosti. Na ovim prostorima ponikli su veliki ljudi koji su se impresivnim angažmanom na različitim društvenim poljima trajno upisali u širu historiju ne samo Mostara i Hercegovine nego i Bosne i Hercegovine, Evrope i svijeta. Ovi prostori nikad nisu podnosili nepravdu, a ovdašnji ljudi dizali su glas protiv ugnjetavanja i progona ljudi na etničkoj, vjerskoj, političkoj i svakoj drugoj osnovi. Bošnjački prvaci Mostara među prvima su na početku Drugog svjetskog rata digli glas i potpisali rezoluciju o osudi progona Srba, Jevreja, Roma i drugih koji su bili žrtve zločina i progona kvislinške i marionetske vlasti Nezavisne Države Hrvatske. Bošnjačka inteligencija u okviru Vijeća Muslimana Hercegovine slijedila je isti taj antifašistički kurs te u augustu 1992. donijela Rezoluciju Muslimana Hercegovine, kojom se osuđuju progoni ljudi na nacionalnoj i vjerskoj osnovi te kritički odmjeravaju potezi ratne političke vlasti (HVO-a), a kojima se od Mostara želi napraviti grad po mjeri samo jedne političke i vjerske grupacije sa simbolima koji potpuno odudaraju od državnih obilježja.

U najtežim danima opsade Mostara tokom 1993. i 1994. formirano je Operativno tijelo s ciljem stvaranja čvrstog i potpunog jedinstva naroda i svih relevantnih struktura. U njegovom radu učestvovali su politički predstavnici, komanda Armije Republike Bosne i Hercegovine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine,

Muftijstvo za Hercegovinu i Odbor Islamske zajednice Mostar, kao i predstavnici Preporoda, Merhameta i drugih institucija koje su djelovale u ratnim uvjetima.

To jedinstvo rezultiralo je očuvanjem morala stanovništva koje je bilo u potpunom okruženju neprijatelja, bez hrane, vode, struje i osnovnih sredstava za život i vojnu odbranu.

U tom periodu upućena su tri mostarska upozorenja domaćoj i međunarodnoj javnosti, s jasno definisanim političkim stavovima o sudbini Mostara i Hercegovine tokom međunarodnih pregovora.

Istovremeno, 1. januara 1994. objavljena je Deklaracija Bošnjaka muslimana Hercegovine, u kojoj su precizno definisani ključni zahtjevi:

- Mostar kao otvoren grad;
- suprotstavljanje svim pokušajima etničke podjele Mostara i Hercegovine;
- očuvanje prostora na kojima živi većinsko bošnjačko-muslimansko stanovništvo u dolini Neretve – od Konjica, Jablanice, Mostara, Čapljine i Stoca te dijelova susjednih općina koje gravitiraju dolini Neretve i općini Neum – u sastavu Bosne i Hercegovine, kao preduvjet opstanka bošnjačkog naroda i svih koji su ostali uz Bosnu i Hercegovinu na tim prostorima, kao i opstanka države u cjelini.

Kao rezultat ovih uspješnih aktivnosti, politički predstavnici Mostara učestvovali su u svim relevantnim međunarodnim pregovorima i dosljedno branili ove principe, koji su na kraju zaštitili vitalne interese naroda i postali sastavni dio ključnih dokumenata u Bruxellesu, Washingtonu i Daytonu.

Na matrici borbe za ravnopravnost naroda i građana, a u jeku političke krize u Mostaru, koji je u našoj novijoj historiji paradigma države Bosne i Hercegovine i preko kojeg su se prelamali problemi i izazovi u funkcionisanju viših nivoa vlasti, sve političke stranke s probosanskohercegovačkim opredjeljenjem, Islamska zajednica, Srpsko građansko vijeće, Jevrejska opština Mostar, akademska zajednica i udruženja građana u martu 2012. donijeli su Mostarsku rezoluciju.

Naglašavajući važnost bosanskohercegovačkog juga za bosanski jezik, književnost i kulturu te historiju i tradiciju Bošnjaka i Bosne i Hercegovine, u aprilu 2016. u Mostaru je u okviru manifestacije „Dani mevluda i zikra“ predstavljena Neretvanska deklaracija

o bosanskom jeziku, koju su inicirali Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“, Fakultet humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru i Bosanska lingvistička akademija iz Stoca.

Danas iznova bošnjački prvaci, inteligencija, akademski građani i mladi pozvani su da jasnim stavom, ali nadasve zalaganjem i pregnućima posvjedoče odlučnost da se pozicija Bošnjaka u Hercegovini ne dovodi u pitanje, da o(p)stanu kao jednakopravan narod s drugima te da se njihova važnost na nivou Federacije i države Bosne i Hercegovine ističe i prepoznaje.

Neretvanska deklaracija za mir i ravnopravnost Bošnjaka Hercegovine, čije su donošenje inicirali brojni intelektualci, akademsko osoblje, vjerski prvaci, kulturni i sportski radnici i privrednici, jasan je i otvoren poziv na miroljubivu koegzistenciju među narodima, vjerama i ljudima općenito. Ona je otvorena i pružena ruka prema svima da se u duhu međusobnog uvažavanja i poštovanja gradi grad po mjeri svih njegovih ljudi, bez razlike.